

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre 6 frt.
Félévre 3 „
Negyedévre 1 frt 50 kr.

Bérmertelen levelek csak
ismert kezektől fogadhat-
nak el.

Kéziratok nem adatnak
vissza.

Egyes szám ára 20 kr.

A szeptemberben minden gar-
mond sor díja 20 kr.

ZEMPLÉN.

Társadalmi és szépirodalmi közlöny.

(Megjelenik minden vasárnapon.)

HÍRDETÉSI DÍJ:
hivatalos hirdetésekéül:
Minden egyes szó után 1 kr.
Azonfelül bélyeg 30 kr.
Kiemelt, díszbetűt s kör-
zettel ellátott hirdeté-
nyekért térmérték szerint,
minden □ centimeter
után 3 kr. számítatik.
Állandó hirdetésekéül
kedvezmény nyújtatik.
Hirdetéseket a „Zemplén”
nyomdájába küldendők.

Azon nagy család, melynek tagja e hon minden fia, e hó 19-én egy szép, egy kegyeletes ünnepet ül: *Kossuth Lajos születésének 80-ik évfordulóját.*

Ünnep lesz ez kétségkívül minden jóra való magyar emberre nézve, mert hisz az ő élete a nemzet életével, az ő sorsa a haza sorsával szorosan össze volt s még ma is össze van növe.

S éppen ezért, midőn e nagy eseményeket s nagy eszméket képviselő vezérszellemet ünnepeljük, e nap egyszersmind a visszaemlékezésnek s a múlt, jelen és jövő feletti contemplációknak is lesz szentelve.

Csendesen magunkba térünk. Kiragadjuk magunkat a napi élet szokott zsidajából. Magunk elé idézzük a multak szellemét. Évtizedek suhannak el előttünk s érdekesebbnél érdekesebb képek tűnnek élénk, melyeket a történelem nagy képes könyvének forgatója az „idő” jó rég ellapozott már ugyan, de melyek még minden részletökkel élénk emlékezetben élnek s melyek nagyszabásu conceptiója, a vidám és komor színekben egyaránt merész, jellemző s megragadó benyomásai évszázadok mulva is élénk figyelm tárgyai lesznek a történetbuvár előtt.

Visszaemlékezünk, hogy az, kit most mint 80 éves, érdemekben öszült aggot ün-

neplünk itt született, e megyében, hol Rákóczy bölcsője ringott s Kazinczy és annyi jelesek hamvai nyugszanak s hogy itt élt közöttünk. S. a. Ujhely városának lakói közül még számosan vannak, kik jól emlékeznek az érdekes és ajánló külsejű, ábrándos de a mellett mély tüzü szemekkel bíró, piros ajku, kis körszakállu, csengő hangu fiatal ügyvédre, ki a nagytemplom megett s a mostani gr. Wallis-fele kert mellett eső szerény lakban rendezte be ügyvédi irodáját, hogy aktái között mihamar tudatára ébredjen annak: hogy nem apró peres érdekek, de a nemzet nagy életérdekeinek védelmére van hivatva. Számosan vannak, kik hallották őt e megye-teremben beszélni s elmondani ama szónoklatait, melyek mihamar felkölték a közfigyelmet irányában.

Visszaemlékezünk a 48-iki eseményeket megelőző forrongási időszakra s ama nagy szellemi mozgalomra, melyet 1841. január 1-én megindított lapja a „Pesti Hírlap” keltett; a korszakalkotó reform eseményekre, melyek hazánkat a többi művelt államok sorába emelték s melyekben oly nagy része volt; az 1847. és 48-iki végzetes országgyűlésre, mely tanuja volt óriási parlamenti sikereinek.

S aztán, midőn az idők telje bekövetkezett azon nagy viharra, mely trónokat döntött fel, mely megrázta e hazát is Kárpátoktól Adriáig, mely öntudatra ébreszté a több százados elnyomás alatt elszibadt nemzetet, mely tetteinek hire bámulatra ragadt két világrészt, mely hősokeket és martyrokat szült, mely egyike történelmünk legnagyobb mozzanatainak s melynek hullámveréseit csak az árulás s az északi zsoldosok százezreinek szuronya birta elfojtani.

Ásványviztanunk terén éppen a hivatalos adatok valának azok, melyek e tant chaoticussá s menseszerűvé tették.

Az így összeállított munka tulajdonképen ásványvizeink és fürdőink érdekében irandó műnek bár önálló, de még csak első részét képezné, t. i. ásványviztanunkat, helyrajzi, természettani és vegyi szempontból. S ennek előteremtése, összeállítása egyes ember erejét különben is meghaladván a nemzet jólétének sorsát intéző kormány, vagy az általa ez irányban s ily czélokra segélyezett tudományos intézetek feladata és kötelessége.

Igy volt az régebben is, midőn a 48. előtti mint a később az absolut kormány folyton gondoskodott ásványvizeinek sorsának előmozdításáról s mondhatni hogy jobban mint alkotmányos kormányaink, melyek az új alkotmányos kora kezdete óta, ásványvizeink és fürdőink ügyében vajmi keveset tettek.

Legyen szabad állításom igazságát történeti adatok idézésével bizonyítani:

„L. Ferencz császár még a hadak legnagyobb viharai közt is gondoskodott Magyarországon ásványos vizeiről, Ő a helyhatóságoknak és status orvosoknak ismételve parancsolá meg a Magyarhon ásványvizeinek ápolását. *Fölvívó Kéztaibél tanárt, miszerint ezt az egész szép országot kamarai költségen utazza be, az ásványos vizeket megvizsgáló.*

Utasításokat dolgoztatott ki, melyek szerint a statusorvosoknak számolniok kellett az ásványos vizek természeti és gyógytulajdonaikról; *megparancsolá, hogy azon esetben, ha magok nem*

Visszaemlékezünk ama szomorú korszakra, melynek képéhez a hóhér kötele, kiomló piros vér, bilincsek csörgése, a zarnoki önkény tobzódó szolgálóinak hajszája, a kémek és árulók gyalázatos vakandok munkája s özvegyek és árvák könyhullatása adják a sötét színeket.

Aztán az elszéledt emigránsok külföldi erőfeszítéseire, Kossuth diadalutjára Amerikában és Angliában, mely megismerteté mindenfelé jogainkat s szenvedéseinket s az akkor ugynevezett: „magyar kérdés”-t s mely megszerzé a tisztelet és rokonszenv ama tőkét számunkra, melynek kamatait nagyrészt ma is élvezzük; az olasz háborura s azon remények és érzelmekre, melyeket a „Kossuth” és „Garibaldi nótá” fejezett ki... s végül a porosz háborura, az alkotmány visszaállítására s a nemzet és fejedelem kibékülésére, mely ha nem adott is meg mindent miért annyi dicső elvérézt, de lehetővé tette a nemzeti életet, intézmények alkotását, a szólási sajtó és cselekvési szabadságot, melyek segélyével rajtunk állana egy jobb jövő kivívása.

S ha így emlékeztünk átöleli a lefolyt eseményeket, mindenütt találkozunk a Kossuth alakjával. Olyan ő, mint a havasok egy kimagasló csúcsa, melynek messze-fehérlő orma bár merre kanyarogjon utunk, mindig szemünkbe ötlök. — Találkozunk vele egész a mai napig, midőn szellemi befolyása még mindig nagy cselekvő erőt képvisel; — midőn örállásának csupán passiv hatása is mérlegetlen hasznu reaktionarius irányzatok elbátortalanítása tekintetében; — midőn távolról jövő intelmei s tanácsai oly sok hatással vannak a közvélemény alakulására s midőn csak nemrég megjelent nagybecsű „Ira-

lennének képesek vegyontáshoz fogni, kerületeik ásványos vizeit az orvosi karhoz küldjék be.

Hogy mit tett az apsolut kormány? az többek közt Dr. Wachtel Dávid 470 lapra terjedő könyvének következő címéből látható:

„Ungarns Kurorte und Mineralquellen. Nach einer im hohem Auftrage Seiner Excellenz des Herrn Ministers Des Innern Freiherrn Alexander von Bach, unternommenen Bereisung beschrieben von Dr. D. W. Oedenburg. 1859.”

S mit tett azóta alkotmányos kormányunk? E téren tevékenysége az 1876-iki a közegészségügyi, XIV. t. cz. 100—108 a gyógyfürdők és ásványvizekről szóló §-saiban található, melyek közül levonva a gyakorlati értékű 103 dikat: „*Uj építkezések gyógyfürdőiben 20 évi adómentességet élveznek,*” a többi, a mi még jó volna, legnagyobb részt végre nem hajtott írott malaszt.

De van benne rossz is.

Ilyennek tartom én annak törvénybe ígtását, hogy oly országban mint hazánk, melynek ásványvizgazdasága példabeszédszerű, melyet e tekintetben Európában egy ország sem mul felül, s hol tehát annak szüksége nem forog fenn, — mesterséges ásványvizek gyártása és elárúsítása miképen történjék?

Sehogy se történjék. Mert ennek megengedése tág kaput nyit a hamisításnak és visszaéléseknek.

Már csak az hiányzik még, hogy tulságos liberalismusokban az ipar iránt, még a mesterséges bogyártást is törvénybe ígtassuk.

Nem hallgathatom el azonban, hogy a hoi ez iránt csak némi érdeklődés mutatkozott min-

TÁRCZA.

Magyarország gyógyvizeiről, azok értékéről s értékesítéséről.

Dr. Chyzer Kornél, megyei főorvosunk a magyar orvosok és természetvizsgálók debreczeni bezáró közgyűlésén tartott közérdekű előadásának kivonata.

(Vége.)

Ime tehát nem is kellene egyéb, mint ezen nemzetközi becsületre elvállalt kötelességet, t. i. ásványvizeink kimutatását — kissé tudományosabban kibővítve 5 évenként közrebocsátani.

A tervrajzot az ilyen lehetőleg rövid munkához, mindenesetre egy szaktestületnek kellene megállapítania, hogy az, ha több szakférfiu is biztatnék meg a munka létrehozásával, egyöntetű legyen.

Csakhogy az ilyen máukálatnál, a rendes módon gyűjteni szokott hivatalos adatokat venni alapul annyit jelent, mint a munkát előre is megfosztani minden értékétől.

Ki erről megakar győződni, vessen egy tekintetet a fentebb idézett belügyminiszteri jelentés mellékleteibe és az orsz. m. k. statisztikai hivatal évkönyve IV-ik folyamának I füzetébe s nézzen itt végig a magyar gyógyfürdők és ásványvizek 1874-iki statistikáján. Ily hamis kimutatását nem minden nap olvashatni.

Mai számunkhoz egy fél iv melléklet van csatolva.

taik is oly sok szolgálatot tettek a történelemírásnak s mindenk föltt a bennök foglalt eszmék terjesztése s ápolására.

Pedig már 80 sulyos év nyomja vállait s rég megkönyezé nagy kortársait Széchenyit, Eötvös és Deákot. —

Nyolczvan év! . . Szép és nagy idő még egy közönséges halandóra nézve is, hát még reá, kinek egész élete nagy események lánczolata, kinek egész élete bővében volt: dicsőség és szenvedés, remény és csalódás, siker és lemondás s babér és tövis-koszorúnak!

Es ha alakjával eleget foglalkoztunk, ha szereplését minden oldalról megbíráltuk, mi a végeredmény, minő leend ítéletünk, minő érzellemmel pihenünk meg emlékének 80-dik születése évnapiján? — — —

Volt idő midőn a dicsőség szédítő magasságba emelte szárnyain s nemzete csaknem bálványozta.

Volt idő, midőn maga halálra üldözve utalan-utakon bolyongott, s nevének pusztakiejtése is tiltva volt s börtönnel büntettetett.

Volt aztán egy még ennél is rosszabb idő reá nézve, midőn saját honfitársai közül is sokan siettek megsebezni szívét, midőn a hatalom hizelgői ócsárlásával vélték érdemeket szerezni, midőn epigonok s törpe lelkek gonoszság vagy politikai elfogultságból szitkot szórtak felé. — „Forradalmár“, ez volt a kedvencz jelző melylyel illetetett.

„Forradalmár!“ Kicsinyes lelkek ők nem tudták, hogy a forradalmakat nem egyes emberek teremtik, bármi kiválóak is legyenek, — hogy a forradalom csak egy körtünet vagy inkább krízis az államok életében, — hogy az egy természettörvény nyilvánulás, mely mesterségesen föl nem idézhető, de mely elentállhatlanul érvényesül, ott hol előfeltételei beállottak. Ők nem emlékeztek vissza azon szerepre, melyet Kossuth a forradalom előtt betöltött, azon nemesen nyugodt, mérsékelt, loyális, sőt a fegyveres forradalom veszélyeitől óvó hangra, mely írásait beszédeit s cselekedeteit jellemzé, mit maga a mindig mérsékelt Somsich is beismer egyik művében. Ő a fegyveres forradalom vezérévé csak akkor lett, midőn a viszonyok tarthatlansága, a békés fejlődés lehetetlensége s azok ballépései s veszélyes támadásai, kiknek használni akart kényszeríté őt erre.

Ők nem tudták, hogy bár igaz, mit a jeles angol író Carlyl mond, hogy: „a nemzetek története nagy embereik történetéből áll; de igaz az is, mit Madáchunk oly találóan fejez ki:

denütt posta- és távirahivatalokat állított fel a kormány, — mely két intézmény szintén igen fontos gyógyhelyeinek felvirágoztatására s legyünk méltányosak a kormány iránt is s valljuk be, hogy anyagi segélyen kívül, melyek az ásványvizek és fürdők átkutatására s ismertetésére fordítana s jóakaratu általános intézkedéseknek törvénybe való ígátásán kívül, önkormányzattal bíró országban s kivált nálunk, hol mint Séchényi írta, még „ha egy cherub parancsolna is, senki nem engednemeskedik, ahol mindenki teszen a mint kényelme tartja.“*) s a hol a rendeletek legnagyobb részét végre nem hajtják, aránylag igen keveset tehet.

Visszatérve az általam javasolt hivatalos jellegű és hiteles balneológiánkra, mint már mondtam az a magyar balneológiának csak az első részét képezné.

Második részét a balneoterapiát, hazai orvostestületeinknek kellene megállapított terv szerint megírni. A mű ezen részének első sorban hazafias szelleműnek kell lenni! mint a minő a francia nemzeté, melynek a nagy háboru óta szinte patriotikus balneológiája s balneoterapiája van.

Ennek bizonyosságául idézem Lehman szavait a balneoterapia 1879-iki haladásáról: Die heitige französische Balneotherapie hat drei scharf ausgeprägte Merkmale. Zuerst ist sie patriotisch.

Már pedig, ha a gazdag, nagy francia nemzet nem is a legnemesebb indokból, mert boszúból tért észre: mennyivel inkább kellene nekünk szegény eladósodott magyaroknak, nemes

Kiket nagyoknak mond a krónika,
Mind az ki hat, megérté századát,
De nem szülé az uj, fogalmakat!
Nem a kakas szavára kezd virradni
De a kakas kiált merthogy virrad.*

Franklin és Washington is vezetői voltak az egyesült államok függetlenségi harczának, de nem ők teremték azt meg, de egyrészt az angol elnyomás, másrészt az emberi lélekbe oltott s ott fölébredt függetlenségi ösztön.

Politikában azé a közvetlen dicsőség kié a közvetlen siker. Ha Kossuth győztesen kerül ki nemzetével a forradalomból, csak egy ítélet uralkodott volna vele szemben s a későbbi pamphlet írók, dythirambok s ódákat zengedeznek s a rágalmazók fényében sütkéreztek volna. — Ámde nem minden vezérférfinak adatott meg elvei diadalát közvetlenül valósitva látni.

A történelem azonban előbb-utóbb mindenkinek igazságot szolgáltat.

Az igazi nagy embereknek sem félreértés sem rágalom s még a balsiker sem lehet állandóan ártalmokra.

Nekik nem árthat még maga az idő sem, mely elsepri a felszínről apró támadókat, mely áthidalja köztük s méltó ellenfeleik között az ürt, mely kiegyenliti s bemoszítja a szenvedélyek viaskodásait, mely magával ragadja a feledékenységre az állnagyságokat, kiknek dicsősége csak rövid káprázatból áll; míg ellenben ők csak növekednek az idővel, nevék korszakok nagy eseményeivel jó szerves összefüggésbe s azok által még gyarapszik, az ő csillaguk mind tisztább tüzben ég megvilágítva a multakat s vezérfényt hintve a jövőbe . . .

Igy Kossuth is kiemelkedik lassankint a szenvedélyek minden harczából.

Ma már nem bün, de erény tisztelni őt.

Néha-néha megkísérli még ugyan a „Budapesti Szemle“ hasábjain magához rántani le egy-egy a multak felelősségének sulya alatt nyögő szánandó alak, — olykor-olykor csip még rajta egyet hizelgő simogatás közben, egy-egy loyális tulbuzgó s történelmi szereplése különféle felfogásu kritika tárgya ugyan s az leend továbbra is: de már idáig is elérte azt, hogy neve köztiszteletben áll s érdemei mindjobban méltányoltatnak.

Ő felül áll a napi politika küzdelmein s megesik, hogy tiszta láttávlataból mig egyrészt megrója a hozzá legközelebb álló párt valamely helytelen cselekvését; addig másrészt igazat szolgáltat távol álló pártoknak is ott, hol igazok van.

takarékossági indokból észre térnünk s hazafias balneoterapiát üznünk.

Hogy ezen szükségnek érzete meg van s napról-napra növekszik, annak több bizonyítékával bírnak.

Első sorban vándor gyűléseink voltak a tudományak általában s különösen a balneologia hazafias irányának állandó oltarai.

Már azáltal is, hogy a gyűlések több fürdőben tartattak, jelentékenyen lendítve lett ezeken; egyrészt azáltal, mert sok orvos és nagy közönség ismerte meg a haza e kincseit s azután is felkereste; de más részt mert ugy ezek, mint sok más fürdő is, mely vándorgyűléseink helyeinek közelébe esett, tudva, hogy sok szakember megfogja látogatni, sok hiányon segített, melyek a nélkül talán most is fennállának.

Vándorgyűléseinken sokszor volt szó hazánk ásványvizeiről s néhai Kubinyi Agoston, a XII-iki rimaszombati nagyülés megnyitó beszédének tárgyaúl is ezt választá.

Az előpataki nagygyűlés által, az ezen fürdő megvizsgálására kiküldött választmány, a közbirtokosság számára készített javaslat szerű jelentését, nem csak a specialis kérdésekre való tekintettel de általánosságban is és olyképen dolgozta ki, hogy abból minden honi fürdő méríthetett tanulságot.

Vándorgyűléseink, néhai Kovács Sebestyén Endre nagylelkűségéből, 100 arany pályadíjat tűztek ki ásványvizeink és fürdőink ismertetésére, mely jutalom a budapesti gyűlésen ítéltetett oda, de a nyertes szavó Dr. Kovács Imre választmány elnöknek adta ki.

Igy történik, hogy mig a függetlenség minden hive symbolumként említi nevét, addig az ellenpártok is tisztelettel hivatkoznak reá, sőt egyik-másik notabilitásuk föl is keresi őt száműzetésében.

Sőt magok az események is folyton igazságot szolgáltatnak neki a közviszonyokban s igazolják minden jóslatát. Ausztriában pártok keletkeznek, melyek Magyarország önállóságát óhajják s a mi politikusaink nagy többsége — ugyszólván csaknem összességére — végczélul elismeri már a nemzeti önállóságot s csak az idő és módok kérdései feletti nézetkülönbség választja el őket külön táborokba.

Benne nem a napi politikust, nem valamely párt vezérét ünnepejük.

Ünnepejük a nagy gondolkozót, az államférfiut s történelmünk egyik hérosát.

Ünnepejük a nagy száműzöttet, kire a végzet oly tragikus sorsot mért, mint még kevés halandóra, ki telve hivatással, joggal, akarattal s vágyakkal hazájának szentelni erejét: kénytelen mint egy nagy elv letéteményese lemondani mindarról, mi neki kedvesebb mindennél, kénytelen nélkülözni a hazát.

Ünnepejük a páratlan és végtelen hon szerelmet, melyről tanuskodik egész élete s mely őt minden gondolatával, minden szíverésével hazájához fűzi.

Ezért hisszük, hogy 80-ik születésnapja minden jóra való magyarnak kegyeletes ünnepe leend.

Ünnepegni fogja a tudós, író, politikus, mint az eszmék nagy bajnokát; ünnepegni a föld birtokosa, kit reformjai s nemzetgazdasági javításai beláthatlan veszélyektől mentettek meg; a pór, kit ősi elnyomás alól felszabadított s honpolgárrá tett; az iparos és kereskedő, mint a hazai ipar és kereskedelem fejlesztésének egyik legnagyobb előharcosát; a nemzetiségek, melyek méltányos s a haza hátrányával nem járó igényeinek buzgó szószólója; minden felekezett, mint a vallási egyenjogúság apostolatát s mai napon is a vallási türelem hirdetőjét! . .

Üdvözljük őt e szép nap alkalmából mi is.

Szálljon el ez üdvözetünk hozzá messze Italia földére, az „idegen otthon“ küszöbéig s mondja el neki: hogy e nemzet kegyeletel őrizi nevét, hogy tisztelet s ragaszkodással veszi őt körül, hogy életét nem hasztalanul s érdemtelenekeért áldozá egy nagy ügynek.

Budapesti gyűlésünk kiadta Bernáth Józsefnek térképét a magyar ásványvizekről.

S legujabban nagygyűléseinek állandó közp. választmánya a XXI-iki nagygyűléstől, két évvel ezelőtt nyert megbízatás folytán f. évi február 17-iki ülésében ásványvizi bizottságot küldött ki, hogy ásványvizeinket hon ismertetési, nemzetgazdasági és tudományi szempontból kellő szakismerettel és ügybuzgalommal megismertesse.

S jelen előadásomat is a vándorgyűlések választmányának megbízásából tartom.

De nemcsak nagygyűléseink érzik annak szükségét, hogy tennünk kell ez ügyben.

Jelentékeny mozgalmat constatálhatok e téren más testületek és egyének részéről is.

A k. budapesti orvosegylet is kiküldött kebeléből egy balneologiai bizottságot e tavasszal, mely egy általam fent jelzett magyar balneológiának összeállítása céljából, hasonló kérdéseket intézett ásványvizeink és fürdőink tulajdonosaihoz, mint én folyó évi május 5. én.

Bárcsak nagyobb sikere lenne felhívásának, mint az enyémnek volt!

A fürdőtulajdonosok, megrémítve a csehországi teplitzi catastropha által, országos forrásvédcongressusban gyűltek össze s emlékiratot és törvényjavaslatot nyújtottak be a képviselőházhoz, a természetes ásványvizek védelmére.

Az emlékirat kiemeli mindazt, mit a mivelt Európa államainak törvényhozásai és kormányai különösen a legujabb időkben tettek, ásványvíz forrásaik védelmére.

Adja az ég, hogy még soká éljen s virágozni lássa e hazát!..

Adja az ég, hogy még megláthassa szép honát!..

Hornyay Kálmán.

Küldöttségi jelentés

a megyei árva-pénztár rendezéséről.

— Beterjesztett a f. h. 12-én tartott őszi közgyűléshez. —

Tekintetes bizottsági közgyűlés!

Alulírottak a tekintetes megyei bizottság 1880. évi szept. hó 9-én tartott közgyűlésében hozott 1317645. sz. alatti határozatára, melylyel az árvapénztár megvizsgálásával s annak rendbehozatalára vonatkozó munkálatok intézésével, azok eredményéről teendő jelentés kötelezettsége mellett bizattunk meg, tiszteletteljesen jelentjük, miszerint e kiküldetésünkben eljárásunk alapjául a nagyméltóságú m. kir. belügyminiszterium ide vonatkozó s 1880. okt. 1-én 45192. sz. a. kelt intézvénye a) f) pontjaiban foglalt utasításokat vevé, azokat a következőkben fogantositottuk:

1. Az a) pontra vonatkozólag: az árvapénztári számadások, illetve bevételi és kiadási naplók 1862—1867-ig a számvevő által már átvizsgáltattak, az 1867. évről folyó évig terjedőkre azonban a pénztári munkálat folyamán minden peczben szükség lévén, azok most vannak átvizsgálás alatt s az átvizsgálás befejeztével a t. megyei bizottsághoz befognak mutattni.

2. A b) pontra vonatkozólag: az árvák és gondnokoltakra, valamint az egyes árvák és az összesített gyámpénztár adósaira vonatkozó összes számlapok leirattak s felülvizsgáltattak.

3. A c) pontra vonatkozólag: a gondnokoltak s árvák kötvényei, takarékpénztári könyvei s egyéb értékpapirjai, az árvapénztári iratsomagoktól külön választván, megőrzés végett az árvapénztárba helyeztetek.

4. A d) pontra vonatkozólag: a cselekvő és szenvedő állapotot tartalmazó pénztári főkönyvek tételről tételre átvizsgáltattak s az azok alapját képező pénztári adatokból, a munkálat helyességének megállapítása szempontjából, meggyőződés nyeretett.

5. Az e) pontra vonatkozólag: a b) és d) pontok szerint eljárván s akként az árvák és gondnokoltak követeléseit s az adósok tartozásainak leltározása s egyidejűleg az f) ponthoz képest a biztosítatlan kötvények iránt fogantositandó eljárás iránti intézkedés megtörténvén, a fentebbi alapokon nyert, az annak megvizsgálására vonatkozó s további intézkedést váró jegyzőkönyvvel együtt árvapénztári mérleget jelen pont utasításához képest a m. levéltár, a m. árvaszék és a m. árvapénztár részére 3 példányban beterjeszteni van szerencsénk.

Ez alkalommal midőn ezen a nagyméltóságú belügyminiszterium által kitűzött s a mi tájékozottságunkkal kijelölt határidőn is messze, tulterjedő időben befejezett munkálat eredményét bemutatjuk, a helyzet igazolásul fel kell említenünk, miszerint annak keresztülvitelénél nemcsak óriás anyaghalmoz rendezésével, de az alábbiak

szerint, majdnem két évtizeden át minden rend nélkül vezetett könyvek tételeire vonatkozó nyomozattétel nehézségeivel is meg kellett küzdeni. Hogy pedig az eredményül nyert pénztári mérleg kiadási lapján a 12-ik pont alatt „adósokon kétes követelés” czímen találtató 3674 frt 58 krnyi kiadási tételre felvilágosítást s a követelési lap 8-ik pontja szerinti 2403 frt 81 kr. többletre nézve tájékoztatást nyujtsunk, van szerencsénk ide vonatkozó jelentésünket, illetve tiszteletteljes véleményezésünket az alábbiakban bemutatni.

Az ugynevezett „pénztári régi főkönyvek, mint fennebb is említett, évek hosszú során át kellő szakértelmet nélkülöző egyének által vezetettvén, ugy látszik, hogy azok egyuttal jegyzéktáru is tekintettek. Így történhetett, hogy a készpénz rovataiba írónnal számos kisebb-nagyobb összeg lett feljegyezve, mely összegek később ugyanazon lapon vezetett tőkék hátralekos kamatai gyanánt tekintetvén, azok alapján annál is inkább, mert később vett rendelet folytán, a pénztárnok által tentával lettek utánírva, kimutatások készitettek, kiutalások s kifizetések történtek.

Ezen helytelenül kimutatott, utalt és kifizetett összegekből ered, a mérleg 12-ik pontja alatt találtató 3674 frt 58 kr. kiadás, mely nem realizálható alapról történvén, tagadhatlanul hiányt képez.

Mint hogy azonban a pénztári mérleg követelési lapjának 8-ik pontja szerint 2403 frt 81 kr. többlet állapított meg, — tiszteletteljes véleményezésünk szerint — tekintettel arra, hogy a követelt hibás kezelést, melyből a feltüntetett végeredmény származott, mostan már felelősségre vonni valakit alig lehet, azon többlet a fentebb kimutatott kétes követelés, helyesebben hibás kiutalásból létre jött összeg leírására fordítassék; mely eljárás esetén a hibás kiutalás összege 1270 frt 77 kr-ra apadván, ezen még megmaradandó hiány az év végén körülbelül 4000 frtra menendő tartalékalap terhére lenne irandó, hogy ekként a pénztárterhelő és követelő állapot végtére teljes egyensúlyba hozathassék.

A mi a pénztári többlet honnan származását illeti, azt számtani pontossággal kimutatni lehetetlen, — azonban tájékozásul! vagyunk bátrak felsorolni oly tényeket, melyek mellett a tévedéseknek okvetlen be kellett következniök; ugyanis:

Általános hibá gyanánt tűnik fel, hogy 1861. évtől óta semminemű oly könyv nem vezetett az árvapénztárban, melyből a tartozási és követelési állapot világosan kitűnt volna. Továbbá az 1872. évi napló első része Spilenberg Gábor volt árvaszéki elnök, Stépán Gyula volt központi közgyám. Zelényi volt árvaszéki irnok által felváltva minden rendszer nélkül, majd állandóan ismét Stépán Gyula helyettes pénztárnok által akként vezetett, hogy az azon évi szept. hó 26-áról bevitt tételek után ugyanazon hó 4. 6. 9. 13. 24. 25. napjairól szőlő kelettel bevezetett tételek fordultak elő. Ily viszonyok között lépett a pénztárba szept. 26-án a jelenlegi pénztárnok Bárczy József a nélkül, hogy az kezelése alá rendszeresen átadatott volna. Meggyőződésünk tehát, hogy a hol a pénztár $\frac{3}{4}$ év folyamán négy egyén által és még minden leltár

s átadás nélkül kezeltek, ott zavaroknak kell előállaniok.

Az 1873. évi febr. 1-én történt pénztári átadás, szintén rendes tartozási és követelési mérleg nélkül, egyszerű leltár mellett eszközöltetett. Feltűnő, hogy azon alkalommal a pénztár, a jelenlegi pénztárnok által, midőn már ennek kezelésébe elébb más három egyén folyt be, ismét Rimay Mihálytól vétetett át s feltűnő végül, hogy az 1867-ik évi naplóban, azon év aprilhó 26-tól július 15-ig, tehát majdnem 3 hóig, sem bevétel, sem kiadás nem fordul elő, a mi pedig a lehetetlenséggel határos.

Mindezek oly tények, melyek előtt megdöbbenve áll meg az ember s csak a kezelők becsületességének tulajdoníthatja, hogy nagyobb zavarok nem állottak elő.

Ezzel a helyzet jelenlegi állását bemutatván, ki kell e helyütt jelentenünk, hogy már az idézett miniszteri intézvényben is tüzetesen részletezett hiányok mellett és mulasztások után s a fentebb előhozottak figyelembe vételével, az alapul szolgáló régiebb adatok tökéletességeért és teljességeért s ebből következőleg azért, hogy jövőben egyes esetekben csekélyebb hiányok nem merülnek-e fel? felelősséget nem vállalhatunk ugyan, azonban szolgáljon a t. megyei bizottság és közönség megnyugtatóján az azon körülmény, hogy eddigelé a régiebb időből sem fordult elő oly eset, hol az árvák vagyona a könyvelés hiányossága miatt megállapítható s az idő közben nagykorúvá lettek, árvapénztárilag kezelt pénze kiutalható ne lett volna. Ebből folyólag alapos reménnyel tekinthetünk a jövőbe, hogy addig is, míg az ügyek az új kezelés mellett teljes világlatba jönnek, illetve míg az azon időkből származó ügyek kiesnek a kezelésből, nagyobb zavarok előfordulni nem fognak.

Végül még a pénztári ügy rendezése körül, egy kérelmet és egy méltányossági javaslatot vagyunk bátrak a tekintetes megyei bizottsági közgyűlés előtt bemutatni, nevezetesen: hogy a már kész anyagok az új főkönyvekbe történendő átviteléhez, a mi számításunk szerint hat hóig el fog tartani, a jelenleg alkalmazott, kellő szakértelemmel bíró s havonként 60 frttal díjazott egyénnek az árvapénztár tartalékalapja terhére történendő további alkalmazását engedélyezni s az árvapénztári ellenőrt és könyvelőt, ki a pénztári kezelés átadomítási nagy munkájának szellemi intézője volt s kinek az új kezelési rendszer mellett hivatalos teendői mindenesetre megszorodtak s felelőssége öregbedik, előmérés és méltányosság szempontjából 200 frt munkatöbbleti díjban kegyesen részesíteni méltóztassék.

Kelt S.-a.-Ujhely, 1882. évi szept. hó 11-én.
A tekintetes bizottsági közgyűlésnek aláztatos szolgálai

Matolai Etele,
alispán küld. elnök.
Payzoss Andor,
árvaszéki h. elnök.
Nyomárkay József,
küldöttségi tag.

Különlék.

(Kossuth Lajos.) hazánk nagy fia születésnapjának 80-ik évfordulóját a hazafiai kegyelet városunkban is szándékozik megünnepelni. E végből a városi képviselő-testület tagjai tegnap délutánra tanácskozásra hívtak össze. Mindenesetre ugy lesz az ünnepély fényes, impozáns s a nagy férfiu nevéhez méltó, ha azt közlekedéssel magáévá teszi a város összes közönsége s ugy tudjuk, hogy egy nagyobb szabású közünnepély megtartása céljából már meg is indult a mozgalom.

(Kinevezések.) Megyénk főispánja a közelebb tartott bizottsági közgyűlés alkalmával, Payzoss Ferencz, Matolay Béla és Füzesséry Ödönt tb. megyei aljegyzőkké, Payzoss Jánost pedig tb. szolgabírói segéddé nevezte ki.

(Esküvő.) Hoffory Tivadar helybeli kir. illetékkiszabási fogalmazó tegnap vezette oltárhoz Mezei Katika kisasszonyt Tályán.

(A keddi bizottmányi) gyűlésnek egyik tárgyát képezte a Koczourek Ferencz leköszönése, folytán megüresedett megyei baromorvosi állomásnak választás utján való betöltése, a mi azonban ez uttal konkurrens hiányában nem volt teljesíthető.

(Társas-estély.) A s.-a.-ujhelyi vasuti tisztikar tegnap az állomás étermi helyiségeiben tánczczal egybekötött zártkörű társasestélyt rendezett, mely minden tekintetben kitűnően sikerült.

(A városi közkut) ügyében már történt annyi, hogy a megyei bizottsági gyűlés elé került. A megye a kérelemhez képest hajlandó az átadomítási költségek egy részét elvállalni s ilyen értelemben felterjesztést is tesz a belügyminiszterhez, de ebben hangsúlyozni fogja: hogy amennyiben a közkutat nagy részben a kerületi

használva a kurát, meggyógyulva térnek vissza. Ilyenkor azután a magyar fürdők ellen fordulnak s híresztelik, hogy mennyivel hatásosabb a külföldi fürdő, hol az ember ily rövid idő alatt meggyógyul; de az okokat melyek miatt hazai fürdőinkben ezt el nem érheték, elhallgatják.

Az orvos ismerve betegének gyengéjét, s honi fürdőink szokásait, ha komoly bajnak sikeres gyógyításáról van szó, jó lelkiismerettel nem küldheti betegét honi fürdőbe, hol az előre láthatólag többet gondolna a mulatságokkal, mint egészségének helyreállításával.

Fürdői rendszabályainkban, a hol ilyenek már vannak, található ugyan már ez iránt intézkedéseket, de csak papíron.

Igen sokan vannak már a hazai fürdőkbe járó vendégek között, kik a külföldi fürdőkben megfordulva, tapasztalásból ismerik az ott uralkodó szokásokat s kivételt nem ismerő rendet: emancipálják legalább ezek magukat ama szokás alól, hogy otthon minden szabad, — legyenek a jó ügynek apostolai s járuljanak hozzá fürdőink emelésének hazafias munkájához azáltal is, hogy igyekezzenek közreműködni, miszerint ama szigorú rend, mely a külföldi fürdőkben minden gyógyulást kereső betegnek egyenlő jogokat és zavartalan nyugalmat biztosít. Ugy hogy az mindnyájunk tetszését megnyeri és kiérdemli a hazai fürdőinkben is meghonosodjék s újabb tényező legyen hirnevők emelésére s a haza javára való értékesítésére!

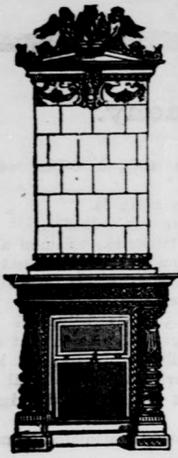
Nagyon buzgólkodik honi fürdőink érdekében az ügyesen szerkesztett Kursasion, melynek sorsa szerencsésebb 3 magyar elődjénél, melyek a magyar olvasó, illetve előfizető közönség hiányában egy-egy idenyt nem élhettek tul. Mégis szomorú s eléggé nem kárhoztatható dolog az, ha honi fürdőink, még az érdekeiket ingyen előmozdítani igyekező magyar szaklapra is sokalnak vagy restelnek évenként 3 frtot áldozni.

Rendkívüli tevékenységet fejt ki ásványvizeink megismertetése s elemezése körül, a magyarországi Kárpátgyógyászati, keleti Kárpátok osztálya, mely, már két éven át közgyűlései alkalmával, Szobránczon s 10 nappal ezelőtt M.-Szi-mával, kiállítását rendezett a kárpáti ásványvizekből.

De nemcsak testületek mozognak, egyesek is folyton irnak és szólnak fel ásványvizeink és fürdőink érdekében általánosságban, csakhogy igen csekély sikerrel.

Hátra vae még, hogy a fürdőinket látogató magyar közönséghez intézzen néhány szót; — s miután az mit töle hazánkjávéért kérni akarok, csak jóakarattól függ, hazafiságra apelláljak!

Közönségünk nagy része a fürdőket még mindég mulató és nem gyógyhelynek tartja s a szerint él is fürdőinkben; nem tekintvén azt, hogy mulatozása által a gyógyulás végett ott időző betegek egyrészt magával ragadva, a másik részt megzavarva, azok gyógyulását akadályozza, s ezáltal nekik egészségükben, a fürdőnek pedig kárt okoz; mert az ily betegek, ha azután bajuk fokozódott s maguk is belátják, hogy a gyógyításhoz komolyan hozzá kell látni, — külföldi fürdőbe mennek s ott rendszeresen, nyugodtan élve és

A közkedveltségű krakói cserépkályhákból

ez idén is a legnagyobb választásra berendezett

FŐRAKTÁRT

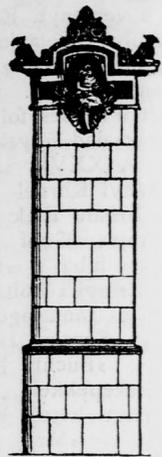
tartván, van szerencsém azokat, a nagyérdemű közönségnek ajánlani.

LINKESCH SAMU ÖZVEGYE

vasüzlet Eperjesen.

Képes árjegyzék kívánatra bérmentve.

2-9

T. K. 4222. lkt. sz.
1882.

Hirdetmény.

A S.-a.-ujhelyi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság részéről közzé tétetik: miszerint az első magyar gácsországi vasut vonala számára az alább megnevezett határokon kisajátított területekről elkészített összeírás, térkép és egyedi kimutatás hitelesítésére a helyszínére a következő határnapok tüzetnek ki, úgymint:

1. Mihalyi községre nézve 1882. októb. 16-án d. e. 9. óraj a l.-mihalyi	
2. Velejte , , , , ,	lindóháznál
3. Isztáncs , , , , ,	11 (supori meg-)
4. Upor , , , , ,	11 (állóhelynél)
5. Terebes , , , , , d. u. 3	a terebesi-

Az érdekeltek felhivatnak. miszerint netaláni észrevételeiket a fennebbi határnapon a bizottság előtt előterjeszszék, különben a kisajátítás és a felvett térfogat, ugy a feljegyzett szolgálmatok s jogosultságok iránti kifogásaik többé tekintetbe nem jöhetnek.

Egyuttal felhivatnak mindazok, a kik a fennebbi határokon az első magyar gácsországi vasut vonala számára kisajátított területekért járó és az egyedi kimutatásban kitett kártalanítási összeg mennyiségére nézve ellenvetéseket tenni akarnak, vagy ezen összegre bármi czim alatt igényt tartanak: ezeket 1882. évi október hó 30 napjáig ezen telekkönyvi hatóságnál annál bizonyosabban bejelentsék, mint-hogy a később jelentkezők észrevételeire s igényeire semmi tekintet nem lévén a kisajátítási és kártalanítási összeg annak és azon mennyiségben fog kiadatni, a kinek nevére és a mely összeggel az az egyedi kimutatásban ki van téve, a bekebelezett vagy fölülkebelezett tételek pedig ezental a kisajátított területről hivatalból le fognak töröltetni.

Az összeírás, térkép és egyedi kimutatás a telekhivatalban betekinthezők.

Kelt a s.-a.-ujhelyi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóságnak 1882. évi augusztus hó 25-én tartott üléséből.

Sziráky Barna,
kir. tszéki jegyző.

3-3

Hunyor Sándor,
h. kir. tszéki elnök.

321. K. B.
553.

Zemplénmegye alispánjától.

Hirdetmény.

A bodrogközi ármentesítő és vízszabályozó társulat belviz csatornájához Sárospatak község határában szükségelt földterület kisajátítását a nagyméltóságú m. kir. közmunka és közlekedési ministerium f. évi júliushó 5-én 21618. sz. alatt kelt kegyes intézvényével elrendelvé, annak foganatosításával az 1881. évi XLI. t. cz. 33 § értelmében s a megyei közigazgatási bizottság fenti sz. alatt kelt határozatához képest Évva András bizottsági tag elnökle alatt id. Farkas Lajos, Hlavathy János és Fűzy Kálmán bizottsági tagokból alakított küldöttséget bízom meg; az eljárás határidejül pedig f. évi szeptember hó 18-ik és következő napjait a helyszínére tüzöm ki.

Mely helyen és időben való megjelenésre az összes érdekelt felek azon kijelentéssel hivatnak meg, hogy az eljáró küldöttség a kisajátítási terv megállapítása felett az érdekeltek megjelenése nélkül is érdemileg fog határozni.

S.-a.-Ujhely 1882. augusztus 29.

Matolai Etele,

3-3

alispán
mint a közig. bizottság h. elnöke.

Van szerencsém a t. cz. közönség becses tudomására hozni, hogy S.-a.-Ujhelyt Rákóczi-utczában, Ligeti-féle házban eddig fennállott jó hírnevű **butor-raktáramat** egy

ércz- és bronz-koporsó-raktárral

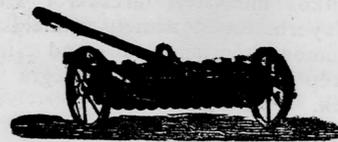
megnagyobbítottam, hol is igen czinos s diszes és legujabb alaku ércz- és bronz-koporsó, mindenféle nagyságban kapható.

Midőn ezt a nagyérdemű közönség becses tudomására hoznám, kérve becses pártfogását, maradok tisztelettel

Palásthy János.

Általános sorbavető gépeket.
Sorbavető gépeket könnyű szerkezettel.
Szórvavető gépeket.
Rögtörő és gyűrűs hengereket.
Porhanyító- ekéket és lókapákat.
Ekéket és boronákat.
Borsajtókat és szőlőzúzókat.
Szecska- és répavágókat sat. ajánl

FLEISCHER ÉS TÁRSA

gépgyára és vasöntődéje **Kassán** és a Csermelyvölgyben Kassa mellett.

Gépeink, eszközeink és egyéb gyártmányainkat készletben tartjuk gyárunkban.
Árjegyzéket és kimerítő képes jegyzéket kívánatra bérmentve küldünk.

Bizományi raktár

Kornstein Ignác S.-a.-Ujhely.

2-5